

De Fransche Overheersching.

maal ongelukkiger tijd voor een kind, als het elken dag en altoos met angst en tranen hoort klagen over den druk der tijden, vooral over het uittrekken der conscripts, bekenden en verwanten, bijna met de zekerheid dat ook zij weldra zullen gevallen zijn door het moorddadig lood."

Moge dan de nationale welvaart enorm gedaald zijn, daartegenover had de bevolking op het platteland niet te klagen, tengevolge van de stijging der graanprijzen en het in waarde toenemen der landerijen. Een andere tak van nijverheid, waarvan we reeds spraken, het fabriceren van suiker uit beetwortelen, verdient wel eenige toelichting. Van dezen nieuwen tak van industrie verwachtte de Fransche regeering veel heil. Ook Lebrun voelde veel voor deze cultuur en ten einde zich daarvan persoonlijk op de hoogte te stellen, begaf hij zich naar een exploitatie nabij Utrecht, waarvan de eigenaar hoopte zelfs iets uit de beetwortel te kunnen fabriceren dat de koffie zou vervangen, en van de bladeren een soort tabak. *) Veel smakelijks zal dat product wel niet opgeleverd hebben. In October 1811 ontving de maire van Amsterdam van den prefect De Celles „een stuk suiker gefabriceerd van beetwortelen als in schoonheid en deugd aan de uitheemsche evenarende, met verzoek om het monster aan een keuring te onderwerpen" †).

Met de suikerraffinaderijen te Amsterdam was het toenmaals treurig gesteld. Werkten er in 1812 nog zes dezer fabrieken, in 1813 was dit getal gedaald tot drie; de beetwortelsuiker werd in drie fabrieken geraffineerd. ‡)

In het geheel bevonden zich in 1812 veertien beetwortelsuikerfabrieken in de zeven Hollandsche departementen. Behalve deze verrees nog tegen het einde van 1812 een fabriek die suiker uit aardappelen bereidde. Ja, zelfs uit bevroren aardappelen werd dit beproefd, maar deze fabricatie was eigenlijk

*) Lebrun aan Napoleon, 19 Juni 1811. Archives Nationales. A. F. 1724.

†) J. J. Reese. De Suikerhandel van Amsterdam van het begin der 17^e eeuw tot 1813. Haarlem 1908. blz. 248.

‡) De tegenwoordige Suikerraffinaderij „De Granaatappel" op de Lijnbaansgracht te Amsterdam werd in 1811 tot Beetwortelsuikerfabriek ingericht.

nog in zijn ontwikkeling. *) Dit moet dan toch al een heel flauwe kost geweest zijn.

Ware voor Napoleon een langer regeering weggelegd geweest, de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de beetwortelsuiker-industrie tot ontwikkeling zou zijn gebracht.

Een tak van nijverheid waar de groote man zich bijzonder voor interesseerde was het vlasspinnen; hij stelde een bedrag van een millioen ter beschikking van dengene, die de beste spinmachine uitvond. Deze behoorde het voordeel op te leveren dat de prijs van het linnen zou dalen, waardoor het gebruik van het katoen kon verminderen. De royale som was uitgelooft bij decreet van 12 Mei 1810 aan den uitvinder van genoemde machine, van welke nationaliteit hij ook was. Hier te lande verzond de Prins Stedehouder in 't begin van Januari 1811 eene aanschrijving dienaangaande aan de gemeentebesturen die daarvoor in de termen vielen.

Een uitvinder dezer machine daagde op in den persoon van Philippe de Girard, die door gemis aan doorzicht in zaken met zijne fabrieken te Parijs niet slaagde. Zelfs Engeland, waartegen feitelijk de uitvinding gericht was, trok er voordeel van, door de verkoop van het fabrieksgeheim aan een Engelschen koopman Hull, die aan De Girard zelfs de eer der uitvinding ontnam. †)

Was het Fransche bestuur er ook op bedacht om de industrieelen aan te moedigen andere producten te scheppen in de plaats van degenen welke men wegens het continentaalstelsel moest ontberen, het resultaat bleef pover nu de bevolking zich weinig ingenomen met de proeven toonde. Ook de volksgeest moge zich langen tijd lijdzaam getoond hebben, toch begon ten slotte het nationaal gevoel te ontwaken. In zijn rapport, Maart 1811, schreef reeds de minister van Politie Savary: „dat Holland niet met Frankrijk vereenigd was, in zeden noch in gewoonten, in meeningen noch in gevoelens."

*) D'Alphonse. Aperçu sur la Hollande II p. 727. R. A.

†) Roger Peyre. Napoléon et son temps. Paris 1888. p. 690.